

Med hensyn til *uddannelsen* er det rimeligt først at omtale, at geografer i dag ud over i København uddannes såvel ved Roskilde Universitetscenter med sigte mod skolen som ved Aarhus Universitet såvel med sigte mod skolen som med ansættelse i den offentlige sektor iøvrigt.

I erkendelse heraf må der henvises til hensigtsmæssigheden ved uddannelsesforløbet i København, hvor alle geografer har en vis fællesmængde. Herudover er det naturligt at strukturere 2. dels undervisningen, således at kandidatafsætningerne inden for de enkelte discipliner sikres over en bred front. Dette gøres dels ved at give dem en identitet som geografer og samtidig at gøre dem spidse. Sidstnævnte kan kun opnås i takt med, at et forskningsmiljø skabes på Geografisk Institut, København, for de 2. dels studerende. Der slås i denne forbindelse til lyd for, at instituttet forsøger at finde relevante regionale samarbejdsprojekter. Den geografiske identitet kan kun findes ad denne vej, specialiseringen klares lettere i relation til den enkelte studerende.

GEOGRAFISK CENTRALINSTITUT ved Københavns Universitet. En oversigt

SOFUS CHRISTIANSEN

Christiansen, Sofus: Geografisk Centralinstitut ved Københavns Universitet. Geografisk Tidsskrift 83: 18-19. Copenhagen, June 1, 1983.

Department of Geography at the University of Copenhagen.

Sofus Christiansen, professor, Geografisk Institut, Kbh. Universitet, Haraldsgade 68, DK-2100 København Ø.

I.

Faget geografi indførtes ved det naturvidenskabelige fakultet i slutningen af forrige århundrede på et tidspunkt, da åbningen af de fremmede fastlande var under fuld udvikling. Fagets opgave blev derfor naturligt at bidrage såvel med fortsat udforskning som med systematisk, rationel beskrivelse af såvel de allerede kendte som de nyåbnede lande.

Den geografiske beskrivelse omfattede såvel natur- som kulturfænomener ud fra den opfattelse, at kendskab til begge kategorier var nødvendig for at forstå landskabets udformning og samfundenes funktion. Geografi har fra gammel tid en spænding mellem en specialiseringstendens (fordi stoffet er så omfattende) og nødvendigheden af stor faglig bredde (fordi forståelse af logiske sammenhænge er så vigtig). Under fagets ekspansion udviklede der sig en arbejdsdeling, som befordrede spredningen på discipliner. Først etableredes lærestole i (natur)geografi og kulturgeografi, senere – og især i 1960'erne – ansattes så mange medarbejdere, at der ved Geografisk Institut arbejdedes med discipliner spændende fra klimatologi, hydrologi, jordbundsgeografi og geomorfologi i spektrets ene ende til landbrugs- og bygeografi, fysisk planlægning og politisk geografi i den anden.

II.

Geografisk Centralinstitut omfatter kun ét institut med fem laboratorier, og til Geografisk Institut er knyttet to feltstationer: Skalling-Laboratoriet (med afd. i Esbjerg, Ho og Tønder) og Sermilik-Stationen ved Angmagssalik.

Det videnskabelige personale omfattede i 1982:
(excl. 29 løstansatte lærere)

- NG lab. A (almen naturgeografi)
- - B (geomorfologi)
- KG - A (økologisk kulturgeografi og landbrugsgeografi)
- - B (bebyggelsesgeografi, bygeografi og fysisk planlægning)
- - C (almen kulturgeografi)

	Prof.	Adj./lekt.	Stip.
NG lab. A	1	3	4
- - B	1	6	
KG - A	1	6	1
- - B	1	3	1
- - C		4	2
Ialt	4	22	8

Geografer, hvoraf der i de senere år er produceret ca. 25-30 pr. år ved Geografisk Institut, anvendes traditionelt mest som lærere ved gymnasie- og HF-undervisningen. I den senere tid har en del kandidater fundet ansættelse ved by- og regionalplanlægning, ved fredningsplanlægning og andre opgaver i den offentlige administration. Der er også konstateret udkækkede markeder for geografer med andre specialer (som fx i jordbundsgeografi og hydrologi).

Efter de gældende studieplaner vælges hovedfag i enten natur- eller kulturgeografi, men uanset valgt hovedfag er geografer normalt kvalificerede til (efter pædagogisk uddannelse) at undervise i gymnasie-HF. Kvalificering til ansættelse uden for skolen beror oftest på, at et hensigtsmæssigt speciale er valgt. Med henblik på denne situation er der løbende indført ændringer af studieplanerne, som letter ansættelse i »utraditionelle« stillinger. Instituttets løbende forskning vil i sådanne tilfælde være afgørende for kvalificeringen.

Ud over studier til cand. scient.-eksamen vejleder instituttets medarbejdere ved licentiatstudier.

III.

Hovedlinierne i de enkelte laboratoriers forskning er søgt beskrevet kort nedenfor, idet enkeltprojekter, publikationer etc. er omtalt i årbøgerne fra Københavns Universitet.

NG laboratorium A

Hovedvægten i laboratoriets forskning ligger på klimatologisk-hydrologiske, jordbundsmæssige og udvalgte naturgeografiske emner (herunder dynamisk sedimentologi). De klimatologisk-hydrologiske arbejder har omhandlet fx materialeomsætning i en grønlandsk gletscher, snetaksering, virkning af vandvinding på moser etc. Traditionelt har en del af arbejdet været knyttet til materialeomsætningen i Vadehavet. Jordbundsundersøgelserne har haft stærkt forøget omfang i forbindelse med anlægget af naturgasledningsnettet.

Naturgeografisk laboratorium B

Laboratoriets forskningsfelt er geomorfologi. Med udgangspunkt i aktualitetsprincippet og feltmålinger studeres den generelle og specielle dynamik ved udviklingen af landskabstyper. Den systematiske geomorfologi er laboratoriets centrale forskningsobjekter, frostens, isens, smeltevandets, ha-

vets og vindens erosions-, transport- og aflejringsprocesser og de resulterende terrænformer. Laboratoriet arbejder såvel med grundforskning som med anvendt forskning (råstof-, fredning- og regionplanlægning, bl.a. ved geomorfologisk kortlægning). Forskningen er foruden i Danmark regionalt placeret i Grønland, Island og de øvrige nordiske lande.

Kulturgeografisk laboratorium A

Laboratoriet søger i sin forskning at analysere kulturlandskabets energi- og stofstrømme til forståelse af de humane økosystemer. Udnyttelsessystemernes forsyningsevne og stabilitet. Programmet omfatter især udforskning af hovedtyper af landbrugssystemer: flyttemarksbrug, ind-udmarksbrug, græsningssystemer i aride og semiaride områder, mediterrant landbrug, intensive, vandede brug og endelig dansk landbrug.

Kulturgeografisk laboratorium B

Bystrukturer og -funktion er essentiel for laboratoriets forskning, ligesom resultaternes anvendelse i by-, regions- og landsplanlægning. Der er en stor bredde på laboratoriets undersøgelser: de har en historisk dimension, og de spænder fra enkeltbebyggelser til bysystemer. En stor del af forskningen har stor praktisk anvendelse – som fx i forbindelse med byfornyelsesprogrammer.

Kulturgeografisk laboratorium C

Forskningen har hovedsageligt fundet sted inden for det samlede emne »Geografi og produktionsmåde«. Der er forsket i dansk regional udvikling, i færøske befolknings- og erhvervsforhold, i udviklingen af regionale forskelle i Jugoslavien, i erhvervsstrukturernes og levevilkårenes regionale omstrukturering i EF samt i ændringer af den internationale arbejdsdeling.

Geografien hører i Danmark ind under naturvidenskaberne. Efter at den fysiske geografi i Århus er henlagt som et laboratorium under Geologisk Institut ser det dog her ud, som om geografien kun af tradition er tålt i det naturvidenskabelige fakultet, der eventuelt gerne ser faget flyttet over til samfundsvidenskaberne. Herved vil skolekompetancen dog nok komme i alvorlig fare, hvorfor Geografisk Institut/ÅU er indstillet på at udnytte de undervisningstilbud, som det naturvidenskabelige fakultet tilbyder: Matematik, fysisk geografi, statistik og EDB-datalogi. Med hensyn til afsætningen af kandidater satser ÅU ved siden af skolen på de specielle markeder, især planlægningen. RUC satser på gymnasieskolen, KU satser derimod på et så bredt spektrum som muligt for afsætningen af kandidater lige fra planlægning og administration i videre forstand til gymnasieskolen.

Sammenlagt har de tre universitetsinstitutter 46 videnskabeligt ansatte (26 + 10 + 10), hvor det må bemærkes, at hverken ÅU eller RUC har ansatte professorer. KU har 4 professorer i geografi. Endvidere har KU to stillinger i vention.